Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys ska göras vid beslut som får långsiktiga effekter för barn och vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär. Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och visa på barnets bästa. I en barnkonsekvensanalys ska barnets rättigheter och barnets röst presenteras, problematiseras och tas ställning till. Principen om barnets bästa ska väga tungt, men det kan finnas situationer då andra intressen väger tyngre och därmed får företräde. När ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör beslutsfattaren redogöra för kompensatoriska insatser.

Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan beslutsfattare arbeta systematiskt och säkerställa att barnperspektivet finns med i besluten.

Inledning och bakgrund *Beskriv kort vad som föranlett beslutet om barnkonsekvensanalys*
Vid gymnasie- och näringslivsnämndens sammanträde den 10 december 2020 gavs utbildningschefen i uppdrag att tillsätta en utredning av efterfrågan och kapacitet avseende programutbud på Åva gymnasium. Utredningens resultat och förslag till förändrat programutbud redovisades vid nämndens sammanträde i april 2021. Vid sammanträdet i april gav nämnden utbildningschefen i uppdrag att fördjupat utreda olika konsekvenser för elever, personal och arbetsmiljö om utbudet förändrats på det sätt som utredningen föreslår. Sammanfattningsvis föreslår utredningen att följande förändringar genomförs i programutbudet på Åva gymnasium från och med läsåret 2022/23: *1. En utökning av teknikprogrammet med en klass motsvarande 32 elever.*

2. Att barn- och fritidsprogrammet fasas ut och inte längre erbjuds på Åva gymnasium.

3. Att naturvetenskapsprogrammet med den särskilda varianten musik upphör och att det istället görs möjligt för elever på samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet samt naturvetenskapsprogrammet att inom det individuella valet kunna välja musik.

Dessa tre förslag kommer alla att prövas utifrån en barnkonsekvensanalys för respektive förslag. Denna barnkonsekvensanalys avser det andra förslaget:

Att barn- och fritidsprogrammet fasas ut och inte längre erbjuds på Åva gymnasium.

Uppdragsgivare

Ange vem eller vilka som beslutat om att barnkonsekvensanalysen ska göras.

Lillemor Larsson, gymnasiechef/rektor Åva gymnasium

Syfte och aktuell frågeställning

Beskriv vad syftet och frågeställningen är med den aktuella barnkonsekvensanalysen.

Barnrättighetsutredningen visar på kravet att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt personlig integritet (Barnrättighetsutredningen). Barnrättsperspektivet ska beakta och förhålla sig till artikel 2,3,6 och 12 i barnkonventionen som tillsammans utgör de grundläggande principerna.

Denna barnkonsekvensanalys kompletterar den utredning som gjorts avseende efterfrågan och kapacitet av programutbud på Åva gymnasium. Barnkonsekvensanalysen syftar till att lyfta fram barnrättsperspektivet i de olika förslag som utredningen ger. Denna barnkonsekvensanalys utgörs av följande frågeställning:

Hur förhåller sig förslag nummer 2 (att Barn och fritidsprogrammet fasas ut och inte längre erbjuds på Åva) till barnkonventionens grundläggande principer?

Styrdokument

Ange vilka rättigheter i barnkonventionen som är aktuella. Vad säger dessa?

Ange vilken lagstiftning som är aktuell. Vad säger denna?

De fyra grundläggande principerna från barnkonventionen: g

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Aktuell forskning

Redogör för aktuell forskning och omvärldsbevakning inom det område som frågan berör.

Sammanfattningsvis visar utredningen om efterfrågan och programutbud på Åva att det finns ett ökat intresse för teknikprogrammet, medan det är ett fortsatt lågt intresse för yrkesprogrammen generellt. Åva gymnasium ser positivt på att det är ett blandat utbud av program på skolan med både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Det finns emellertid en kapacitetsgräns som innebär att om ett program behöver utökas för att möta en större efterfrågan så behöver en annan del av verksamheten minska.

Generellt är det restaurang- och livsmedelsprogrammet som är ett tydligt utpräglat yrkesprogram där eleverna i hög grad, precis som eleverna från vård- och omsorgsprogrammet, får anställning inom sitt valda yrke utan vidareutbildning. Elever från barn- och fritidsprogrammet med yrkesutgången barnskötare möter däremot större svårigheter att få arbete direkt efter gymnasiet där det ofta finns krav på vidareutbildning till förskollärare. Ur ett regionalt perspektiv är barn- och fritidsprogrammet också det av dessa tre yrkesprogram som erbjuds på flest gymnasieskolor i nordostklustret. Barn- och fritidsprogrammet finns att söka i Norrtälje, Vallentuna och Täby där både Åva gymnasium och Tibble gymnasium erbjuder programmet, dock inte samma inriktning. Inriktningen pedagogiskt och socialt arbete som erbjuds på Åva finns även att söka på Carl Wahren Gymnasium och Rodengymnasiet i Norrtälje.

Det är både nationellt och regionalt betydligt fler elever som är intresserade av att söka ett högskoleförberedande program än ett yrkesprogram och det stämmer även in med Täbyelevernas val och intressen. Det samhällsvetenskapliga programmet fortsätter att vara populärt, nationellt, regionalt och lokalt, och är också en vanlig bakgrund för den som söker sig till både läraryrket och förskollärararyrket. En åtgärd för att råda bot på bristen på förskollärare kan handla om att locka fler elever från andra högskoleförberedande program att också vilja välja yrket.

Ansvarig för kartläggning och analys *Ange vilka personer som deltar i arbetet. Ange namn och befattning.*

Lillemor Larsson, gymnasiechef/rektor, Åva gymnasium

Johanna Kjellén, utvecklingsledare, avdelningen för skolutveckling och -stöd

Lena Lindegren, utredare, kommunledningskontoret, Täby kommun

Barn som berörs *Ange vilket eller vilka barn som berörs direkt eller indirekt av åtgärden samt på vilket sätt de berörs och hur de har identifierats.*

De elever som berörs direkt av beslutet är de elever som nu går på barn- och fritidsprogrammet på Åva gymnasium men också de elever som i framtiden önskar gå barn- och fritidsprogrammet på skolan. Det kan vara elever som är folkbokförda i Täby kommun men även röra sig om elever från andra närliggande kommuner.

Metod

Vilken hänsyn har tagits till barns synpunkter och på vilket sätt har synpunkterna inhämtats? Vilken information har barnen fått för att kunna yttra sig i frågan?

Utvecklingsledare från kommunen har ansvarat för att genomföra en fokusgruppsintervju för att inhämta elevernas synpunkter. Skolan valde slumpmässigt ut två elever från årskurs 1 på Barn- och fritidsprogrammet. Eleverna valdes ut från årskurs 1 eftersom dessa elever både nyligen gjort valet att gå på Åva men också är de som är kvar i skolan när utfasningen är påbörjad. De två eleverna fick i sin tur bjuda in två klasskompisar till fokusgruppen. Sammanlagt deltog sex elever.

Mötet hölls i digitalt format tisdag den 8 juni och de berörda eleverna fick först en genomgång om syftet med barnkonsekvensanalysen och de fick även information om att deras bidrag skulle avidentifieras. Inför intervjun har skolan informerat berörda eleverna om förslaget om utfasning.

Frågor som ställdes under intervjun

- Vad tänker ni om förslaget att fasa ut Barn- och fritidsprogrammet på Åva gymnasium?
- Hade ni valt BF om det inte fanns på Åva? Hade det känts ok att läsa någon annanstans?
- Finns det något som skolan kan göra för er som går på Åva nu?

- Finns det några farhågor/eventuella problem med förslaget?
- Om det finns farhågor - vad tycker ni är viktigt att skolan gör i relation till dem? Dvs i förebyggande syfte?
- Vad tror ni att förslaget kan innebära för positiva aspekter?
- Finns det något annat ni vill lyfta i relation till förslaget?

Aktuella synpunkter och erfarenheter

Vad säger barnen? Vad säger verksamheterna? Vad säger vårdnadshavare?

Följande synpunkter fördes fram genom fokusgruppen.

Alla deltagare i fokusgruppen upplever att förslaget kommer ge negativa effekter.

De lyfter bland annat fram följande punkter:

- Barn och fritidsprogrammet är ett viktigt program. Tack vare att det är ett yrkesprogram är möjligheterna att få jobb mycket stora, enligt deltagarna.
- Det är extra problematiskt att ta bort BF från Åva eftersom det enligt deltagarna inte finns något alternativ i närheten.
- BF är en linje som många kan komma in på för att det inte krävs så höga betyg. Deltagarna uttrycker att de andra yrkesprogrammen skiljer sig avsevärt från BF, till exempel el och vård och omsorg. Det upplevs inte som att det finns något bra alternativ. Vill man gå BF så är det BF man vill gå.
- Deltagare har hört mycket gott om BF på just Åva, till exempel att man lätt får jobb efter examen, att personal från olika verksamheter sökt elever direkt från Åva för att de vet att de har god kompetens när de kommer ut.

Om BF inte hade funnits på Åva:

- Några deltagare uppger att de ser risken att de inte hade kommit in någon annanstans om de inte fått plats på Åva.
- En deltagare hade förmodligen valt samhällsprogrammet på Tibble gymnasium.
- En hade troligtvis valt ett annat program som finns i Täby men ser då risken med att hen inte hade trivts, eftersom önskan var att börja BF.
- En deltagare tänker att det hade varit ok att pendla någon annanstans eftersom hen redan nu pendlar till Täby.
- En annan deltagare hade inte valt BF om kravet hade varit att pendla utanför Täby.

Sammantaget hade några valt andra program för att inte behöva pendla längre. Flera av deltagarna uppger att BF i Norrtälje inte ses som ett alternativ på grund av pendlingen. Att Barn- och fritidsprogrammet erbjuds på just Åva har haft en relativt stor påverkan på elevernas val.

Gällande 05:orna - dvs de elever som i så fall är sista klassen som går ut BF på Åva.

- Deltagarna ser att det kan bli problem för de elever som blir ensamma kvar.
- Det blir till exempel problematiskt med examensarbetet. Vem ska de redovisa för när det inte finns några i årskurs 2?
- Det finns inte heller någon naturlig gemenskap över årskurserna. Deltagarna har själva upplevt att 3:orna bjudit med dem på olika aktiviteter vilket upplevts som mycket positivt. Detta blir inte möjligt när programmet fasas ut.

Hur blir det med lärarna?

- Det uttrycks en oro för att personal ska sluta och att endast vikarier eller outbildad personal kommer finnas tillgänglig under deras sista år på gymnasiet.
- De ser en risk i att utbildade lärare inte vill ta tjänster på ett program som ska läggas ner.
- Det finns oro både för kvaliteten i undervisningen och för att de nya lärarna inte ska hinna bygga relationer till eleverna.

Känslan av att man satsar på killar på teknikprogrammet

- Deltagarna lyfter att man hört att teknikprogrammet utökas med en klass samtidigt som man tar bort BF. Detta upplevs som en satsning på främst killar med höga meritpoäng.
- Eftersom många på BF har låga meritpoäng så är alternativen enligt deltagarna begränsade.

Fokusgruppen förslag på att kompensera för de problem som identifierats:

- Det finns ett förslag på att lärare som nu undervisar på skolan, men på andra program, kan få en “kortare utbildning” så att de i alla fall får lärare från skolan (”Hellre lite utbildad än inte utbildad alls”).
- Om det kommer nya pedagoger så måste de snabbt kunna bygga relation med eleverna. “De måste kunna ha bra, roliga lektioner och våga vara öppna för att kunna lära känna oss”.
- För 05:orna föreslås att man kan bjuda in klasser från vård och omsorgsprogrammet vid t.ex. examensarbetet. Samtidigt menar deltagarna att det kan bli svårt att till exempel hålla ett tal för någon som inte alls är insatt eller kanske ens intresserad av ämnet.

Positiva effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Förslaget bygger på den utredning som gjorts gällande efterfrågan och programutbud på Åva. I utredningen framgår behov av att utöka teknikprogrammet för att möta en större efterfrågan. På grund av kapacitetsgräns så behöver en annan del av verksamheten minska.

Förslaget har inga direkta positiva effekter för berörda elever utan bygger på en större behovsanalys.

Negativa effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Att fasa ut barn och fritidsprogrammet på Åva kan innebära följande negativa effekter för eleverna:

En utfasning kan innebära oro i personalgruppen och det kan också innebära att lärare slutar. Att lärare slutar bör alltid ses som en riskfaktor för elevernas lärande.

- Vid ett yrkesprogram har lärare och elever ofta en nära kontakt då eleverna ofta har samma lärare i flera ämnen. Detta kan därför innebära en ökad negativ effekt för eleverna som nu går på Barn- och fritidsprogrammet om de lärare de nu har väljer att sluta under utfasningsperioden.
- Oro i personalgruppen kan sprida sig till eleverna.
- Elever som önskar läsa barn och fritidsprogrammet på Åva kommer behöva söka sig till andra skolor i nordostklustret eller andra delar av regionen.

Intressekonflikter

Finns särskilda problem eller intressekonflikter gällande införandet av förslaget? Ställs olika gruppers behov mot varandra?

Vi ser att det kan finnas en intressekonflikt mellan blivande elever som har höga meritvärden och de elever som har lägre meritvärden. I och med detta förslag kommer det blir svårare för elever med lägre meritvärde att komma in på ett program på Åva.

Kompensatoriska insatser

Ange vilka kompensatoriska insatser som planeras för att möta de negativa effekter som framkommit i kartläggningen. Insatserna ska eliminera, reducera och/eller hålla konsekvenserna under kontroll eller om det inte är möjligt, minska konsekvenserna för barnen.

- Skolan kommer att fortsätta arbeta aktivt med att bygga trygga och goda relationer mellan elever och lärare.
- Vid eventuellt personalbortfall kommer skolan säkerställa att överlämning sker mellan pedagoger.
- Skolan fortsätter att säkerställer att den kompetens som behövs finns och att undervisningen har god kvalitet. Ett flertal av lärarna som undervisar på barn- och fritidsprogrammet undervisar i gymnasiegemensamma ämnen och kommer därför att påverkas marginellt av detta förslag.
- Skolan kommer att arbeta aktivt för att bygga samarbeten över programgränser, i synnerhet i relation till de elever som är födda 05.

Prövning av barnets bästa

Här görs en helhetsbedömning där det bör framgå:

- *På vilket sätt förslaget påverkar barnen, på kort och lång sikt.*
- *Om barns rättigheter tillgodoses enligt barnkonventionens artiklar 2, 3, 6 och 12*
- *Om förslaget innebär att man agerar utifrån barnens bästa*
- *Om det rekommenderas kompensatoriska insatser.*

Slutsatsen i denna barnkonsekvensanalys är att det finns negativa effekter för de barn som berörs, såväl för dem som går på Åva gymnasium nu och för dem som önskar gå på barn- och fritidsprogrammet på skolan framöver.

Ansvariga för barnkonsekvensanalysen gör bedömningen att förslaget tillgodoser barnkonventionens artiklar 2, 3, 6 och 12.

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Om ett beslut avseende förändrat programutbud för Åva gymnasium fattas vid gymnasie- och näringslivsnämndens sammanträde i september 2021 så rekommenderas de insatser som anges under rubriken ”Kompensatoriska insatser”.